

Anna Kołomycew¹

Sprawozdanie z konferencji naukowej *Polityki publiczne – uwarunkowania, dylematy, instrumentarium*, 17–18 maja 2018 r., Lublin

W dniach 17–18 maja 2018 r. w Lublinie odbyła się konferencja naukowa zatytułowana „Polityki publiczne – uwarunkowania, dylematy, instrumentarium”. Organizatorami wydarzenia byli pracownicy Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Partnerem wydarzenia była Sekcja Polska Regional Studies Association. Konferencja należała do cyklu spotkań naukowych zainicjowanych w 2015 r. podczas III Kongresu Politologii przez nowo powołaną wówczas Sekcję Administracji i Polityk Publicznych Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych. Pierwsze seminarium naukowe w ramach wspomnianej sekcji odbyło się w 2016 r. w Iwoniczu Zdroju. Jego organizatorem był Instytut Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego. Kolejne – w 2017 r. – miało miejsce w Poznaniu. Przygotowali je pracownicy Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Konferencja w Lublinie była trzecim wydarzeniem naukowym, podczas którego spotkali się badacze zaangażowani w działalność Sekcji Administracji i Polityk Publicznych PTNP, ale również naukowcy zajmujący się problematyką administracji publicznej, samorządów, polityk publicznych i rządzenia publicznego, którzy nie są zaangażowani w działalność wspomnianej sekcji, ale zechcieli wziąć udział w wydarzeniu.

¹ Dr Anna Kołomycew, Instytut Nauk o Polityce, Wydział Socjologiczno-Historyczny, Uniwersytet Rzeszowski, al. mjr. W. Kopisto 2a, 35-959 Rzeszów, e-mail: anna.kolomycew@ur.edu.pl

W oficjalnym otwarciu konferencji 17 maja 2018 r. uczestniczyli przedstawiciele władz Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS. Po powitaniu gości przez przewodniczącego komitetu organizacyjnego prof. dr. hab. Andrzeja Miszczuka (UMCS, UW) rozpoczęła się pierwsza sesja plenarna „Teoria a praktyka założeń polityk publicznych”, której przewodniczyła dr hab. Agnieszka Pawłowska (UR). Pierwszą prelegentką w tej sesji była dr Dominika Wojtowicz (UW), która w referacie zatytułowanym *Rozwiązanie na ludzką miarę – nowy wymiar projektowania interwencji w polityce publicznej* przedstawiła założenia oraz wyniki badań dotyczących interwencji publicznej prowadzonych we współpracy z dr. Karolem Olejniczakiem oraz mgr. Pawłem Śliwowskim. W swoim wystąpieniu dr D. Wojtowicz skoncentrowała się na mechanizmach podejmowania decyzji oraz roli działań (interwencji) władz publicznych, które mogą wpływać na zmianę zachowań jednostek i całych grup społecznych. W wystąpieniu prelegentka przedstawiła typologię interwencji publicznej oraz wskazała przykłady działań. Jako drugi prelegent wystąpił dr hab. Robert Kmiecik (UAM), który w wystąpieniu *Regiony w systemie implementacji polityk spójności – pomiędzy decentralizacją a dekoncentracją* podjął temat ewolucji struktur samorządowych w Polsce oraz wpływu zachodzących zmian na sposób i efektywność wdrażanych polityk spójności. W wystąpieniu prelegent skoncentrował się zwłaszcza na poziomie województw, ich dualnym charakterze oraz przyszości.

Kolejnym prelegentem pierwszej sesji był dr hab. prof. UAM Paweł Churski. W referacie pt. *Place-based policy w praktyce polskiej polityki regionalnej – założenia a rzeczywistość* przedstawił wyniki badań prowadzonych w ramach projektu naukowego FORSED – *Nowe wyzwania polityki regionalnej w kształtowaniu czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego regionów mniej rozwiniętych*. W wystąpieniu skoncentrował się na specyfice czynników społeczno-ekonomicznych warunkujących procesy rozwoju jednostek regionalnych, a także wskazał nowe obszary wyzwań stojące przed regionami słabiej rozwiniętymi. Przedmiotem omówienia były także dysproporcje w poziomie rozwoju regionów i wynikające z nich zagrożenia, jak również dostępne instrumenty mające wspierać regiony, zwłaszcza zacofane, w procesach rozwoju.

Następnie referat wygłosił dr hab. Tomasz Kaczmarek (UAM), dyrektor Centrum Badań Metropolitalnych UAM. W swojej prezentacji zatytułowanej *Metoda Action Research w zarządzaniu i planowaniu lokalnym – założenia i praktyka* skoncentrował się na procesach partycypacji społecznej w planowaniu przestrzennym w obszarze metropolitalnym Poznania. Prelegent przedstawił narzędzia – takie jak geoankieta

i geodyskusja – służące wspieraniu partycypacji społecznej w planowaniu przestrzennym stworzone w ramach projektu „Geoportal wspierający partycypację społeczną w planowaniu przestrzennym” finansowanego przez NCBiR.

Ostatnią prelegentką w ramach pierwszej sesji była mgr Klaudia Szawara, która w referacie *Jawność procesów politycznych na przykładzie dostępu do informacji publicznej* analizowała zasady dostępu do informacji publicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem informacji o wyborze organu wykonawczego gminy. Prelegentka podjęła się weryfikacji skuteczności ubiegania się (wnioskowania) o informację publiczną w przypadku badanych gmin. Ocenie poddała także „użyteczność” zasady dostępności gwarantowanej w aktach prawnych oraz efektywność działania administracji samorządowej w tym zakresie. Pierwsza sesja zakończyła się pytaniami kierowanymi przez publiczności do referentów oraz otwartą dyskusją.

Po przerwie rozpoczęła się druga sesja plenarna „Problemy zarządzania publicznego”, której przewodniczył dr hab. Paweł Churski (UAM). Pierwszy referat został wygłoszony przez dr Małgorzatę Marks-Krzyszkowską oraz dr Agnieszkę Żyłę-Michalską z Uniwersytetu Łódzkiego. W wystąpieniu pt. *Władza, mieszkańcy i przedsiębiorcy – wzajemne postrzeganie ról w zarządzaniu gminą wiejską* prelegentki przedstawiły wyniki badań prowadzonych w ramach projektu „Modele zarządzania i ich uwarunkowania w gminach wiejskich” finansowanego przez NCN. Referując wyniki badań, autorki skoncentrowały się na dominującej roli wójta w relacjach z mieszkańcami i lokalnymi przedsiębiorcami, wskazując, że jest to czynnik silnie oddziałujący na model zarządzania jednostką terytorialną. Ponadto zwróciły uwagę na trudności związane z zaangażowaniem w lokalne procesy rządzenia przedstawicieli sektora prywatnego.

Kolejnym prelegentem drugiej sesji był dr Mariusz Sienkiewicz (UMCS), który w referacie *Polityka innowacji w jednostkach samorządu terytorialnego* przedstawił uwarunkowania wdrażania polityki innowacji na poziomie lokalnym, wskazując na jego uzależnienie od krajowej polityki innowacji i specyfiki stosowanych instrumentów. Analizując problemy związane z polityką innowacji, podkreślił rolę zbiurokratyzowania administracji, brak koordynacji działań w obszarze wdrażania innowacji oraz brak ogólnych wytycznych polityki innowacji.

Trzecią prelegentką tej sesji była dr Justyna Wasil (UMCS). W wystąpieniu *Udział liderów lokalnych w gminach wiejskich w realizacji wybranych polityk publicznych*, na przykładzie badanych gmin wiejskich, wskazała polityki publiczne, które są faworyzowane przez kobiety spr-

wujące władzę. Odnosząc się do prowadzonych badań, dr Wasil zaprezentowała różnice w modelu przywództwa w zależności od płci oraz czynniki wpływające na preferowanie określonych polityk publicznych przez kobiety sprawujące władzę w gminach wiejskich.

Czwartą prelegentką była dr Joanna Podgórska-Rykała (Wyższa Szkoła Humanitas). W referacie *Polityka równości płci: strategiczne aspekty jej wdrażania w wybranych krajach europejskich oraz pomiar efektywności (Gender Equality Index)* podjęła temat polityki równości płci jako jednej z polityk horyzontalnych. Przedstawiła założenia polityki równości płci Unii Europejskiej oraz dokonała analizy dokumentów zawierających zalecenia dotyczące stosowania polityki równościowej w poszczególnych obszarach. Następnie skoncentrowała się na analizie strategii równości płci w Czechach i Irlandii.

Dr Katarzyna Radzik-Maruszak (UMCS) w wystąpieniu *Partnerzy czy rywale? Relacje lokalnych polityków i urzędników w Anglii, Finlandii, Polsce i Słowenii* zaprezentowała wyniki międzynarodowych badań porównawczych prowadzonych w tytułowych czterech państwach europejskich w ramach projektu naukowego finansowanego ze środków NCN. Bazując na wynikach przeprowadzonych badań, dr Radzik-Maruszak wskazała na dwa modele relacji pomiędzy urzędnikami a wybranymi władzami lokalnymi, tj. partnerski oraz taki, w którym proces decyzyjny na poziomie lokalnym jest zdominowany przez zbiurokratyzowaną administrację (tzw. model „słabszego ogniwa”).

Ostatnią prelegentką drugiej sesji była dr Maja Kozłowska (Uniwersytet Opolski), która w wystąpieniu *Decentralizacja polityk publicznych na przykładzie Katalonii – problemy wybrane* poruszyła temat Katalonii i dokonała analizy podziału kompetencji w ramach wspólnoty autonomicznej. Bazując na statucie Katalonii z 2006 r., prelegentka podjęła się analizy podziału kompetencji z uwzględnieniem poszczególnych polityk publicznych. Druga sesja, podobnie jak pierwsza, zakończyła się serią pytań do prelegentów oraz ogólną debatą wszystkich uczestników konferencji.

Ostatnią, trzecią sesję w pierwszym dniu konferencji, zatytułowaną „Wymiar inwestycyjny i finansowy polityk publicznych” poprowadziła dr hab. Wioletta Kałamucka (UMCS). W sesji tej jako pierwsza wystąpiła dr hab. Małgorzata Michalewska-Pawlak (Uniwersytet Wrocławski) z referatem zatytułowanym *Założenia paradygmatu inwestycyjnego w wybranych politykach publicznych Unii Europejskiej*. Skoncentrowała się w nim na paradygmacie inwestycyjnym jako elemencie polityki regionalnej UE w latach 2014–2020. Prelegentka skonfrontowała nowe podejście do polityki regionalnej z dotychczas dominującym, bazującym

na postulacie spójności. Prezentując wyniki prowadzonych badań, omówiła nowe instrumenty realizacji polityki regionalnej oraz wprowadzone zmiany w zakresie funkcjonowania funduszy europejskich.

Dr hab. Monika Klimowicz (UWr) w referacie *Inwestycje społeczne jako nowy paradygmat w polityce społecznej w Unii Europejskiej* przedstawiła natomiast założenia nowego podejścia do polityki społecznej o charakterze inwestycyjnym, w którym inwestycje społeczne są traktowane jako alternatywa dla dotychczasowego modelu państwa opiekuńczego. Prelegentka wskazała na konieczność istnienia całego systemu inwestycji społecznych, a także jego otoczenia oraz określonych potrzeb społecznych. Prelegentka wskazała, że niezbędne jest także proinwestycyjne myślenie o polityce społecznej, jak również system ewaluacji inwestycji społecznych.

Jako trzecia prelegentka wystąpiła dr hab. Dorota Moroń (UWr). W prezentacji *Wdrażanie paradygmatu inwestycyjnego w polskiej polityce społecznej* odniosła się do uwarunkowań wdrażania inwestycji społecznych w Polsce. Analizowała treść kluczowych dokumentów strategicznych, wskazując, że nie uwzględniają one inwestycji społecznych, a tym samym nie tworzą formalnych warunków dla ich rozwoju. Wskazała także potencjalne obszary wdrażania inwestycji społecznych oraz poruszyła kwestię ewaluacji polityki społecznej i realizowanych w jej obrębie działań.

Kolejnym prelegentem trzeciej sesji był dr hab. Piotr Kozarzewski (UMCS), który wygłosił referat *Ewolucja polityki państwa w sektorze przedsiębiorstw*. W wystąpieniu podjął się analizy ewolucji polityki gospodarczej od momentu transformacji ustrojowej. Omówione zostały zmiany przepisów oraz polityka poszczególnych rządów na przestrzeni minionych dwóch dekad, której ogólny kierunek – pomimo zmian rządzących – nie uległ zasadniczym zmianom. Referent wskazał na czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na podejście do roli państwa w gospodarce krajowej. W wystąpieniu podjęta została także kwestia grup interesu, jak również przekonania osób sprawujących władzę o roli i funkcjach państwa.

W wystąpieniu zatytułowanym *Lokalna polityka finansowa w polityce ekonomicznej państwa* dr Magdalena Miszczuk (Politechnika Lubelska) poruszyła problematykę znaczenia lokalnej polityki finansowej władz samorządowych w całokształcie działań prowadzonych na poziomie centralnym. Referentka zdefiniowała lokalną politykę finansową i wskazała jej instrumenty. Wyróżniła także pośrednie i bezpośrednie bodźce finansowe pozwalające oddziaływać na procesy rozwoju jednostek terytorialnych.

Ostatnim prelegentem trzeciej sesji był dr Paweł Antkowiak (UAM). W wystąpieniu *Rola funduszu sołeckiego w podejmowaniu decyzji publicznych na poziomie lokalnym* podjął się analizy uwarunkowań formalnoprawnych funkcjonowania funduszu sołeckiego, a także odniósł się do praktycznych aspektów wdrażania tego instrumentu w polskich gminach. Referent wskazał na istotne znaczenie zachęt przewidzianych dla samorządów, które zdecydują się na stosowanie tej formy podziału środków publicznych. Ponadto odniósł się do pozafinansowych korzyści płynących z zastosowania funduszy, do jakich zaliczył współpracę społeczności lokalnej w związku z realizacją wspólnych przedsięwzięć finansowanych ze środków dystrybuowanych w formie funduszu sołeckiego.

W drugim dniu konferencji odbyły się dwie sesje plenarne. Pierwsza z nich zatytułowana „Lokalne polityki publiczne” przebiegała pod przewodnictwem prof. dr. hab. Andrzeja Miszczuka. Wzięło w niej udział pięciu prelegentów. Jako pierwsza wystąpiła dr hab. Agnieszka Pawłowska (UR). W referacie zatytułowanym *Wielopoziomowe zarządzanie rozwojem miast w Stanach Zjednoczonych Ameryki* przedstawiła ewolucję polityki miejskiej we wspomnianym państwie. Wskazała także na okoliczności, które zmodyfikowały podejście do polityki miejskiej, postrzeganej do lat 60. XX w. wyłącznie jako problem o charakterze samorządowym. W prezentacji wskazała na rozwój polityki miejskiej w wymiarze instytucjonalnym oraz stopniowe angażowanie się władz poszczególnych poziomów decyzyjnych w problematykę miast. Ponadto prelegentka zwróciła uwagę na uwarunkowania włączania się poszczególnych poziomów decyzyjnych w politykę miejską ze szczególnym znaczeniem roli władz federalnych.

Kolejne wystąpienie zatytułowane było *Rola międzynarodowej sieci Cittaslow w kształtowaniu lokalnych polityk publicznych*. Prelegentka – dr Urszula Kaczmarek (UAM) zreferowała założenia ruchu *Cittaslow* oraz warunki i zasady przynależności do tej sieci miast. Nakreśliła także historię ruchu oraz korzyści płynące ze współpracy jednostek miejskich w ramach tej struktury sieciowej. Ponadto w swoim wystąpieniu zaprezentowała szereg przykładów miast należących do sieci *Cittaslow*, zarówno polskich, jak i zagranicznych.

Trzecie wystąpienie w tej sesji również dotyczyło polityki miejskiej. Szczególny nacisk został położony na aglomeracje i konieczność tworzenia polityki adresowanej do jednostek wielkomiejskich i ich otoczenia. W wystąpieniu zatytułowanym *Potrzeba polityki aglomeracji w Polsce* dr Katarzyna Kuć-Czajkowska (UMCS) wskazała na trzy kluczowe elementy rozwoju wielkich miast, tj. urbanizację, współpracę

aglomeracyjną oraz nowe narzędzie współpracy, jakim są w Polsce zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT). Referentka zaakcentowała problemy wiążące się z obecnością wskazanych elementów w układach aglomeracyjnych oraz konieczność sformułowania spójnej polityki dedykowanej aglomeracjom. W prezentacji przedstawiła także wyniki badań empirycznych prowadzonych w miastach wojewódzkich oraz gminach je otaczających.

Czwarte wystąpienie w sesji dotyczącej lokalnych polityk publicznych koncentrowało się również na miastach, tyle że postrzeganych jako ośrodki turystyczne. Dr hab. Marek Kozak (UW) w referacie *Miasta jako główne ośrodki turystyki?* przedstawił ewolucję podejścia do turystyki oraz wskazał na czynniki umożliwiające jej prężny rozwój, do których zaliczył nowoczesne środki transportu oraz nowatorskie sposoby komunikacji i wymiany informacji. Omówił też cechy współczesnych miast, które powodują, że stały się one atrakcyjnymi ośrodkami turystycznymi. Do tych cech zaliczył m.in. samych turystów (turystów nowego typu), którzy oddziałują na turystykę i wywołują jej zmiany, jakość i wielość instytucji i atrakcji, jakimi dysponują miasta, a także gotowość miast na eksperymenty i nowe doświadczenia.

Jako ostatnia prelegentka w tej sesji wystąpiła dr Anna Kołomycew (UR). W referacie *Determinanty zaangażowania społecznego w realizację polityk publicznych* wskazała czynniki, które wpływają na partycypację publiczną społeczności lokalnych i wykorzystanie instrumentów partycypacji publicznej w kreowaniu i realizacji polityk publicznych. Prelegentka omówiła teoretyczne aspekty partycypacji publicznej, a także przedstawiła katalog instrumentów partycypacji, które są dostępne w Polsce i mogą być stosowane na poziomie lokalnym. Ponadto zaprezentowała wyniki własnych badań ilościowych prowadzonych w polskich gminach, wskazując na niewielką skalę wykorzystania dostępnych rozwiązań partycypacyjnych. Konkludując, stwierdziła, że słabe wykorzystanie formalnie dostępnych instrumentów partycypacji publicznej wynika z braku wiedzy na temat partycypacji i jej instrumentów, braku edukacji (formalnej i nieformalnej) w gminach upowszechniającej wiedzę na temat partycypacji, jak również z nieprzygotowania administracji samorządowej do działań uwzględniających udział społeczności lokalnych w kształtowaniu polityk publicznych i realizacji zadań.

Po przerwie odbyła się piąta sesja plenarna zatytułowana „Polityki sektorowe”, która była jednocześnie ostatnią sesją niniejszej konferencji. Przewodniczył jej dr hab. Tomasz Kaczmarek (UAM). Jako pierwszy prelegent wystąpił dr Bartłomiej Kołsut (UAM), który w referacie *Ocena polityki publicznej w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych*

w Polsce nakreślił etapy wdrażania polityki rewitalizacyjnej w polskich jednostkach terytorialnych, która została w gruncie rzeczy dostrzeżona w momencie akcesji Polski do Unii Europejskiej. Prelegent poddał ocenie kolejne perspektywy finansowe, koncentrując się na wdrażaniu polityki rewitalizacji, skali interwencji publicznej w tym obszarze, koncentracji przestrzennej realizowanych inwestycji, nowych rozwiązaniach prawnych i dokumentach strategicznych uwzględniających działania rewitalizacyjne, a także poddał analizie wybrane programy rewitalizacji.

Kolejne wystąpienie nosiło tytuł *Czy istnieje wojewódzkie planowanie przestrzenne?* Jego autor, dr hab. Waldemar A. Gorzym-Wilkowski (UMCS), wskazał na planowanie przestrzenne jako jedno z kluczowych narzędzi pozwalających na oddziaływanie władz jednostek terytorialnych oraz władz centralnych na procesy rozwoju. Prelegent przedstawił system i narzędzia planowania przestrzennego oraz zależności pomiędzy planowaniem na poziomie regionalnym (wojewódzkim) a gminnym. Zwrócił również uwagę na ograniczenia uniemożliwiające planowanie przestrzenne. Tym samym podał w wątpliwość konstrukcję istniejącego systemu planowania przestrzennego na poziomie województwa, które nie spełnia teoretycznych założeń planowania przestrzennego.

W następnym referacie dr Urszula Kaczmarek (UAM) i dr Łukasz Miłkula (UAM) przedstawili *Kierunki lokalnej polityki zdrowotnej powiatu poznańskiego*. W czasie prezentacji omówili zmiany i przekształcenia polityki zdrowotnej, uwzględniając zarówno procesy leczenia, jak i profilaktykę i działania z zakresu promocji zdrowia. Skoncentrowali się na obszarze powiatu poznańskiego. Prezentowane przez autorów badania obejmowały lata 2000–2016.

Kolejną z poruszonych podczas tej sesji polityk publicznych była polityka migracyjna. W prezentacji zatytułowanej *Decentralizacja polityk publicznych na przykładzie regionalnej polityki migracyjnej w Polsce* dr hab. Wojciech Janicki (UMCS) skoncentrował się na aktualnym i trudnym zagadnieniu działań adresowanych do migrantów. Odwołując się do doświadczeń państw europejskich oraz nasilających się procesów przemieszczania ludności nie tylko w skali Europy, ale całego świata, podkreślił, że dotychczas niski poziom atrakcyjności imigracyjnej Polski ulega zmianie. Polska jest coraz częściej wybierana przez migrantów, a to sprawia, że polityka migracyjna powinna stać się jedną z kluczowych polityk publicznych. Prelegent podkreślił, że tworzeniu polityki na poziomie centralnym powinno towarzyszyć opracowanie założeń polityki migracyjnej na szczeblu regionu. Wskazał także na możliwość wykorzystania potencjału i korzyści płynących z procesów migracji w polityce

rozwoju regionów, zwłaszcza peryferyjnych, w przypadku których dotychczas wdrażane rozwiązania okazały się nieskuteczne.

Ostatnim referatem tej sesji, kończącym jednocześnie konferencję, była prezentacja organizatorów niniejszego wydarzenia. Prof. dr hab. Andrzej Miszczuk (UMCS, UW), dr Urszula Bronisz (UMCS), dr Magdalena Miszczuk (PL) oraz dr Andrzej Jakubowski (UMCS) przedstawili referat dotyczący możliwości rozwoju ekonomii społecznej w Polsce. W prezentacji zatytułowanej *Wpływ polityki spójności na rozwój ekonomii społecznej w Polsce* przedstawili możliwości wspierania tytułowego sektora z wykorzystaniem środków zewnętrznych. Podkreślali zwrócenie się w kierunku ekonomii społecznej zwłaszcza po 2004 r., co wiązało się z dostępnością środków oraz promocją przedsiębiorstw społecznych i silnym ich rozwojem w państwach Europy Zachodniej. Skoncentrowali się zwłaszcza na procesie budowy sektora, specyfice podmiotów zaliczanych do przedsiębiorstw społecznych oraz ich roli w oddziaływaniu na rynek pracy w Polsce.

Ostatnia sesja – analogicznie do poprzednich – zakończyła się otwartą dyskusją oraz pytaniami do prelegentów. Ponadto członkowie Sekcji Administracji Publicznej i Polityk Publicznych PTNP przypomnieli o nadchodzących wyborach władz sekcji. Spotkanie wyborcze zostało zaplanowane na wrzesień 2018 r. Odbędzie się ono w trakcie IV Ogólnopolskiego Kongresu Politologii „Państwo w czasach zmiany” w Lublinie. Podczas spotkania zostanie ustalone miejsce kolejnej konferencji w ramach Sekcji Administracji i Polityk Publicznych PTNP.